

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 21. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593660656/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

at Valdemar skulde blive tagen fra mig. Men fra en anden Side af Horizonten, som jeg ikke tænkte paa, kom en ganske anderledes sort Sky. Jeg fik igjen en Søster; men hun døde, og Moder blev meget syg. Naar jeg nu tænker tilbage paa hine tunge Dage, er det for mig, som om hele Huset strax anelsesfuldt trak sig sammen i Taushed og lyttede, og som om jeg selv anede en umaadelig Forandring, skjøndt Alt syntes at staae urokkelig fast omkring mig. Medens Ingen udtalte et Ord af Angst, laa der en knugende Ængstelighed i Atmosphæren, i de lydlose Trin, i den Concentration, hvormed Alt var fæstet paa det fjerne Værelse, hvorfra jeg holdtes borte. Der syntes mig i Øeblikke under min Ensomhed at blive begaaet en skrækkelig Uretfærdighed imod mig ved, at jeg ikke kom med, at jeg ikke fik Lov til at gjøre Noget, om det saa ikkun var at staae Vagt, gaae i Forbøn, skringe imod det Ubekjendte, og jeg havde dog ikke Mod til at bede om at turde være med. Jeg gav mig efter mine Forestillinger til at bede og tilbød min Hest og mit Gevær og tilsidst mig selv – som om det ikke var mig selv, hvis Skjæbne blev medafgjort derinde! Endelig, en Aften kom en Kone med et næsten nedbrændt Lys i Haanden ud og sagde, at jeg skulde komme ind til min Moder; men da vi nærmede os Sovekamret, kom en af Husets Piger høit grædende ud og sagde, at det var for sildig. Konen gik tilbage og lod mig ene. Jeg blev staaende i det mørke Værelse og rystede. Endelig kom Fader ud, stødte imod mig i Mørket, løftede mig op og bar mig ud, medens han kyssede mig, og da han satte mig fra sig, var mit Ansigt vaadt af hans Taarer. Jeg begreb, at der var indtraadt en Katastrophe, skjøndt ikke nøiagtig, hvilken den var, og i Førstningen forekom den mig som en Lettelse, fordi der kom Travlhed og Liv i Huset. Men da de en følgende Aften toge mig ind for at see min Moder i Kisten, begreb jeg – skjøndt, det er heller ikke sandt, jeg følte, jeg led; men et saadant Tab begriber man ikke, fordi dets Betydning og Følger vise sig langsomt.

Langsomt og efterhaanden, men fra den første Dag af og vedholdende viste det sig, hvad Moder havde været i Huset: den blide Ro og tillige Fastheden, Solskinnet, der bragte Havens Roser frem og modnede Vindruerne, og Alvoren, der holdt det Hele og det Enkelte i lydlos Disciplin. Det synes mig virkelig, at Solen ikke har skinnet paa vor Gaard siden den Dag, saa blegt og mat staaer Alt for mig; men det synes mig ogsaa, som om Gaarden blev mindre, den behøvede ikke længer at rumme en betydelig Personlighed. Forholdet var ikke

saaledes, at Moder, som man siger i daglig Tale, havde været Manden; men med sin dybe Kjerlighed til hende havde Fader betragtet hende som Jordens Centrum, og da hun gik bort, gik for ham Livet af Virkeligheden. Var han død før hun, saa vilde hun med en lignende Sorg rimeligvis med Myndighed have fortsat den tidligere, tilvante System og have fundet sjælelig Hjælp i det Praktiske, hvorimod Faders hele Sind fulgte med hende, levede i Erindringen, og, da Erindring uden Haab er en for os Mennesker altfor utaalelig Følelse, beskæftigede sig med Haabet, der laa udenfor Jorden. Livet i ham kunde endnu vise sig stærkt i Alt, hvad der angik hende eller hendes Børn, eller naar der pludselig gjordes en Appel til hans Følelse; men forresten var han stille og syntes med en egen Tilfredsstillelse, som om det var en ny Hædersbevisning imod hende, at lade Savnet af hende blive følt. Han kunde ikke taale, at der blev arbejdet i hendes Have eller forandret i hendes Værelse; Huset blev konservativt, skulde holde sig saa nært som mulig ved hendes Tid, ikke tilseede Forandringer, følge heller ikke Fremgang. Rådmesteren forsvandt tidligere end før. Til at tage sig af min lille Søster blev forskrevet en fjern Slægtning, en ugift Dame, og hun viste sig i Tidens Lob som en fortræffelig Pige; hun var en af dem, der af ideale Grunde forblive ugifte, og som bevare Hjertets Friskhed og Kraft; men i lang, lang Tid bragte hun, hvergang hun kom ind til Middagsbordet, paany Sørgebudskabet.

Jeg veed ikke, hvad det er for en ond Aand, der kan være i en Dreng, saa at han, endskjøndt hans Bevidsthed er uklar, dog omtrentlig veed, hvad der er rigtigt, men haardtakket handler derimod. Jeg følte, at jeg burde lystre den nye Cousine, Froken Julie, men vilde ikke; hvadsomhelst hun sagde, selv om jeg indsaac, at det var godt, gjorde jeg imod. Hun følte, at dette Forhold blev demoraliserende for mig, og skjøndt det var betænkeligt og misligt for hende at arbejde paa at skaffe mig ud af Huset, talte hun dog aabent og fast med Fader om, at jeg burde bort. Det havde jo ogsaa allerede tidlig været tilsigtet; men Fader vilde nu saa nødig sende mig langt bort, og sætte mig over paa en anden, nærliggende Gaard, til Valdemars Forældre, gik dog heller ikke godt an. Han besluttede at tale med Huslæreren og til en vis Grad lade ham afgjøre, om det var rigtigt, at jeg blev ude paa Landet, og da det jo var mig selv, det væsentlig gjaldt, tog Fader mig med ind til ham.

Jeg ser endnu tydelig den selvtilfredse, doctrinaire, dygtige unge